

GROEN

IVN AFDELING
EELDE/PATERSWOLDE

NUMMER 59
NAJAAR 2012

Bestuur IVN Eelde-Paterswolde

Voorzitter	Leo Stockmann Anemoonweg 40 9765 HG Paterswolde	e-mail: glstockmann@hotmail.com tel: 050-3095304
Secretaris	Hannie Koeleman- Lusink Hemstukken 32a 9761KM Eelde	e-mail: koeleman95@home.nl tel: 050-3095807
Penningmeester	Martin Hols Boerhaaveweg 6 9761 HB Eelde	e-mail: holsmjg@hotmail.com tel: 050-3093609 gironummer IVN: 0820257
Lid	Ep de Boer Ter Borchlaan 29/A 9728 XA Groningen	e-mail: e.deboer@home.nl tel: 050-5266364
Lid	Aafke Pot-Ellen Zuurstukken 76 9761 KN Eelde	e-mail: a.j.pot-ellen@home.nl tel: 050-3095518
Lid	Willem Zandt Burg. J.G. Legroweg 19 9765AD Paterswolde	e-mail: wzandt@hetnet.nl tel: 050-3094264
Lid	Agaath AB-van Zanten Goudsbloemweg 32 9765HS Paterswolde	e-mail: agaath.ab@planet.nl tel: 050-3093113

Werkgroepen en contactpersonen

Contactpersoon tussen bestuur en werkgroepen	Ep de Boer	5266364
Bomen, ruimtelijke ordening en milieu:	Agaath AB	3093113
Tentoonstellingen en publiciteit:	Leo Stockmann	3095304
Planten:	Ynze de Boer	3091875
Vogels:	Leo Stockmann (ad interim)	3095304
Jeugd:	Aafke Pot	3095518
Vlinderkampje:	Tineke van den Berg	3094337
	Jille Eilander	3091918

Voorwoord

We bestaan dit jaar 65 jaar en dat heeft het bestuur doen besluiten enkele speciale activiteiten te organiseren. Ten eerste een speciale tent bij onze stand op de jaarmarkt (juni), waarin de jeugd zich heeft kunnen bezighouden met natuurwaarnemingen. Ook was er een bijenkast geplaatst, altijd boeiend die gonzende beestjes druk bezig te zien. Ten tweede was er de open IVN middag op het Vlinderkampje (september). De nieuwe landelijk voorzitter Peter Visser was vanuit Amsterdam naar Eelde-Paterswolde gekomen om deze middag te bezoeken, samen met zijn vrouw Kati. Het bestuur waardeerde dat zeer. Ze waren onder de indruk van het gebeuren. Als derde speciale activiteit is er begin oktober een film over de Drentsche Aa vertoond. Meerdere leden hebben een extra financiële bijdrage aan de penningmeester overgemaakt om de drie speciale activiteiten te kunnen organiseren, daarvoor hartelijk dank.

De opkomst voor lezingen en excursies is vrij behoorlijk te noemen. Het aantal bezoekers varieert van 10 – 40. We kunnen er tevreden over zijn. Maar misschien kunt u er nog meer mensen bij betrekken. De lezingen en excursies staan ook voor niet-leden en niet-donateurs open, laat ze eens de sfeer van onze activiteiten proeven.

Inmiddels zijn de nieuwe secretaris, Hannie Koeleman, en de nieuwe penningmeester, Martin Hols, door hun voorgangers al aardig goed ingewerkt.

Nu het natuuronvriendelijk kabinet is gevallen hoop ik dat er bij het nog te vormen nieuwe kabinet meer waardering is voor natuur en landschap en dat de rigoureuze bezuinigingen teruggedrongen gaan worden en dat de slechte natuurwet herschreven gaat worden tot een betere wet.

Na vanaf mei nagenoeg stil te zijn geweest laat het verliefde bosuilmannetje zich 's nachts weer horen met zijn geheimzinnige, beverige roep. Zoiets stimuleert het IVN- gevoel. Voor onze werkgroepen kunnen we best versterking gebruiken. U kunt mij bellen of mailen als u lekker gemotiveerd actief wilt zijn voor onze afdeling.

Leo Stockmann, voorzitter

Inhoudsopgave (kan zijn veranderd in deze pdf)

Bestuur en werkgroepen IVN Eelde-Paterswolde	2
Voorwoord	3
Natuurbouwproject van Popko van der Molen	6
De geredde blauwe knoop	7
Jaarmarkt 2012.	10
Open middag op het vlinderkampje	12
Een groene open monumentendag	15
Gesponsorde nestkastjes in de aanbidding	19
Overzicht Programma IVN Eelde Paterswolde 2012 /2013	20
Plantenexcursie Noorddijk	21
Uitgebreid programma Eelde-Paterswolde	23
Vrijwilligers in beeld: Fred van der Noord	28
Roeken accepteren nieuwe locatie (nog?) niet	29
Over het vliegveld, vleermuizen en klimaatverandering	31
Triest landschapsbeeld vanwege baanverlenging	32
Aandacht voor natuur	33
Geelrode naaldaar in Paterswolde	35
2012 zeer matig jaar voor de kerkuil	36
Een boom is	36
Leden van de werkgroepen	39

Bosuil

foto Andre Eijkenaar

Natuurbouwproject van Popko van der Molen, excursie op 10 juli

Ruim 40 belangstellenden hadden zich aangemeld voor deze excursie. Dat was aanleiding om naast Popko van der Molen nog een excursiebegeleider in te schakelen, namelijk Ger van Bochove. Prachtig zomerweer maakte dat het dubbel genieten was tijdens de tocht over het 1,5 ha grote terrein. Ongeveer 15 jaar geleden waren hier nog weiden en akkers. Popko liet de verrijkte bovenlaag verwijderen en liet die vooral aan de randen van het gebied deponeren. Langzamerhand werden dat beboste heuvels. In de verschraalde gedeelten is door verder ingenieus afgraven en met behulp van maaisel uit natuurterreinen een zeer gevarieerd milieu ontstaan: hoog en droog, laag en nat, met de bijhorende flora. Het gezelschap liep “gewoon” tussen ratelaar, diverse orchideeënsoorten, stijve ogentroost etc. door. Paarden zorgen voor de nodige begrazing. De fauna zoals slangen, wezel, kerkuil, steenmarter liet zich niet zien. “Daar zitten ze vaak”, konden Popko en Ger vertellen. Misschien zijn ze volgend jaar wel te bewonderen, als we weer een excursie naar dit bijzondere gebied organiseren.

Tineke van den Berg

Deelnemers excursie

foto Tineke van den Berg

De geredde blauwe knoop.

Blauwe knoop

foto Tineke van den Berg

In de vorige Groen maakten we melding van de redding van de blauwe knoop aan de Zanddijk achter het Bakkersbosje. Vol spanning wachtten we dit jaar af of de blauwe knoop inderdaad gered zou zijn. De eerste waarnemingen leken niet positief. Maar naarmate de tijd vorderde werden de rozetten zichtbaar en warempel: eind augustus was de berm vol bloeiende blauwe knopen. Prachtig! Ook een paar wit bloeiende blauwe knopen waren weer present. Een berm met vele zoemende zweefvliegen, bijen en vlinders. De blauwe knoop (*Succisa pratensis*) is een heel belangrijke nectarbron in een periode waarin de meeste andere planten uitgebloeid zijn. Over de blauwe knoop gaat de volgende sage.

De sage van de duivel en de blauwe knoop.

Heel lang geleden, vele honderden jaren terug leefde er op het platteland een meisje. Zij was de dochter van een arme molenaar. Ze had aan alles tekort; vaak was er nauwelijks genoeg om te eten. Haar moeder en haar broer waren al eerder ziek geworden en uiteindelijk

gestorven. Deze begrafenissen en de armoede werden haar duidelijk te veel. Al die ellende kon ze niet meer verdragen. Ze was ten einde raad toen op een zekere dag ook haar vader ernstig ziek werd. Een besmettelijke ziekte die ongetwijfeld dodelijk zou aflopen. Ten einde raad verzuchtte ze dat ze er alles voor over zou hebben om haar vader beter te maken. Daarop verscheen direct de duivel. Hij bood haar de sleutel aan die toegang zou geven tot de geheime wereld van de geneeskrachtige planten. Maar alleen in ruil voor haar ziel. Zonder enige aarzeling ging zij met de duivel deze overeenkomst aan, met als resultaat dat haar vader, de oude molenaar, weldra genas. Het meisje bleek daarna plotseling erg veel te weten van de helende werking van allerlei planten in hun omgeving. Met de plantenkennis, die ze van de duivel had ‘gekocht’ maakte ze de zieken in haar dorp voortdurend beter. Haar bekendheid breidde zich steeds verder uit, tot ver buiten haar dorp. Men beschouwde haar langzamerhand als een soort heilige. De duivel zag dit allemaal met afgrijzen aan, raakte ontstemd en verbrak de overeenkomst. Erger nog: hij maakte het meisje blind, zodat ze voortaan geen geneeskrachtige planten meer kon zoeken en klaar maken. Nu was het destijds, in de Middeleeuwen, normaal om blindheid te genezen met de wortel van de blauwe knoop. Het meisje zou dus zeker niet in het bezit mogen komen van deze plant. Daarom beet de duivel een stuk af van de wortel van de blauwe knoop, met de bedoeling om de plant haar geneeskracht te ontnemen. Tot op de dag van vandaag is de wortelstok van blauwe knoop een kort stompje, lijkt deze als het ware afgebeten... ja, door de duivel. Vanaf die kwade dag heeft men ook nooit meer ogen kunnen genezen met blauwe knoop. Gewone mensen zijn zelfs bijna niet meer in staat om de schoonheid van de blauwe knoop te bewonderen. Daarvoor gebruikt men tegenwoordig een loep of een ander sterk vergrootglas.

Nota bene. In het Nederlandse taalgebied noemen we deze plant blauwe knoop. Bij de benaming in het Duits en in het Engels leeft de oude overlevering nog steeds voort: “Teufelsabbiss” en “Devilsbit”. Toch maar weer de oud-Nederlandse naam Duyvelsbete?

(Bron Hortus Arcadië Nijmegen)

Tineke van den Berg

Blauwe knoop

foto Tineke van den Berg

Jaarmarkt 2012

Traditiegetrouw staat onze afdeling altijd met een stand op de jaarmarkt in juni. Bijzonder goed weer was het deze keer niet, maar er waren toch veel bezoekers. In de buurt van onze stand had de Scoutinggroep Eelde-Paterswolde een grote witte tent voor ons opgezet (bedankt daarvoor) waar de jeugd bezig kon zijn met natuur en waar door Ep de Boer ook een bijenkast (met dank aan Frits Krüse voor het in bruikleen geven) was opgesteld en hij uitleg gaf over het leven van het bijenvolk. Er kwamen behoorlijk veel kinderen naar de tent, met ouders of grootouders. Ze werden er min of meer ook naar toe gestuurd door Jan van der Werff en Willem Zandt die bij de weg stonden om hen naar de tent te verwijzen. Jille Eilander gaf vanuit de stand weer vele stekjes weg. Een prima start van onze jubileumactiviteiten: 65 jaar IVN-Eelde-Paterswolde.

Leo Stockmann

De IVN stand op de jaarmarkt

foto Leo Stockmann

In de tent voor de jeugd

foto Leo Stockmann

Ep de boer geeft uitleg bij de bijenkast

foto Leo Stockmann

Open middag op het Vlinderkampje op 9 september 2012

Gelukkig was het op deze open middag prachtig weer: warm en zonnig. Vlinders, zweefvliegen, bijen, waren er volop. Ook de hoornaar was te zien. Ongeveer honderd mensen, jong en oud(ere) wisten het pad naar het vlinderkampje te vinden. Behalve de presentatie van alle IVN werkgroepen was er een creatieve, kleurrijke kraam van de Volkstuinvereniging "Het Oosterland" en een instructieve kraam van imkersvereniging Haren Paterswolde. Ook Natuurmonumenten was present. Bijzonder was de mogelijkheid naar verhalen te luisteren van twee vertellers van "Dorp vol verhalen", Antje van Til en Henk von Eije. De excursie voor Groen van Toen naar Lemferdinge en De Duinen door Nienke Domenie en Jacob de Bruin trok vele belangstellenden. We kunnen terugkijken op een geslaagde open middag! Zie ook de prachtige foto's van Mark de Vos op de IVN site (<http://www.ivn.nl/eeldepaterswolde/>)

Tineke van den Berg

Verhalenverteller Henk von Eije

Foto Tineke van den Berg

Demonstratie beheer

Foto Tineke van den Berg

Verhalenvertelster Antje van Til

Foto Tineke van den Berg

Op de open middag op het vlinderkampje Foto Tineke van den Berg

Een groene Open Monumentendag 2012

Zaterdag 8 september jl. vond de landelijke Open Monumentendag plaats, altijd op de tweede zaterdag in september. Daaraan nam ook de Gemeente Tynaarlo weer deel, deze keer zonder Drentse Culturele Uitdag. In de voormalige gemeente Eelde doet de Dorpskerk traditie getrouw vanaf het begin mee, De Buitenplaats sinds vorig jaar (museum en tuin gratis te bezichtigen) en Ol Eel concreet, sinds zij beschikt over de vroegere kleuterschool en het turngebouw als Historisch Centrum Ol Eel, d.w.z. vanaf 2002, in uitgebreide vorm sinds 2009. Ook dit jaar zijn de beide grote zalen, Hesselinkzaal en Turnzaal (De Deel), weer benut voor exposities. Het thema van 'OMD' was deze keer "Groen van toen": bossen, parken, tuinen, vijvers, lanen, maar ook alleenstaande bomen als groen monument. In Eelde denkt men hierbij allereerst aan flora en water rondom onze vele buitenplaatsen, zowel in als buiten de landgoederengordel, met speciale aandacht voor de tuinen, die door L.P. Roodbaard en vader en zoon J. Vroom (Glimmen) zijn ontworpen.

Omdat 2012 ook het Jaar van de Historische Buitenplaats is, is aan deze gebouwen op de Open Monumentendag óók veel aandacht besteed. Aangezien een handvol hiervan is uitgekozen als QR-codeplaats in de Historische Verhalenroute (25 augustus t/m 27 september) van het project “Dorp vol verhalen”, is dit project eveneens betrokken geraakt bij de invulling door Ol Eel van de Open Monumentendag. Het resultaat was: drie in elkaar overlopende tentoonstellingen van foto’s (Werkgroep Foto’s), documenten (knipselarchief Ol Eel) en boeken (Ol Eel-bibliotheek). Zij vulden de vroegere Turnzaal, nu De Deel genoemd. En passant kon men ook de vele voorwerpen van de Werkgroep Museum even bewonderen. In de hal van de vleugel uit 1938 lagen drie fietsroutes gereed, die vlot van de hand gingen. Het bijzondere was, dat het ging om één hoofdroute, waarlangs men de drie onderwerpen afzonderlijk kon ‘afrijden’: de dorpsflora, de 13 verdwenen en 17 bestaande buitenplaatsen en de 25 ‘DVV’-plekken, waarvan 22 met een QR-code op een paaltje en in vele gevallen van een kunstvoorwerp zijn voorzien. De garderobe was gevuld met 11 schilderijen over Lemferdinge en omgeving, geschilderd door Flip Stel, die lange tijd in een boerderij aan de Lemferdingelaan (nr. 5) woonde. Het bijzondere aan zijn werken is, dat zij geen horizon hebben (zgn. primitieve schilderkunst). Bij binnenkomst in de Hesselinkzaal vielen de schilderijen zonder lijst (alléén doeken dus) van W.M.J. Gilhuys (1899-1990), de laatste eigenaar/bewoner van Huis De Duinen, in het oog. De meeste betroffen onderwerpen in en rond het Huis, vaak groen getint!

‘Klapstukken van de veiling’ waren echter de 8 groene luchtfoto’s, die het adviesbureau Eelerwoude uit Diever aan Ol Eel heeft geschonken. Hierop zijn de veranderingen aangegeven, die Natuurmonumenten, Het Drentse Landschap, Kraus-Groeneveldstichting, Verslavingszorg Noord-Nederland (VNN) en particuliere eigenaren in de komende jaren aan de landgoederengordel zullen laten verrichten. Deze foto’s waren in november 2011 en in mei 2012 ook al te bekijken in Buurthuis Westend resp. het Familiehôtel. Zij werden nu aangevuld met materiaal van het project www.herinnering.nu van Natuurmonumenten, u weet wel: dat van

Kijkje in de Hesselinkzaal en de Deel met foto's en kaarten
foto Cathrinus Schaafsma

die hangende boomschijven, van Eelde tot in de stad Groningen, in juni jl., inclusief de uitgegeven brochure.

Tenslotte draaide 'de gehele dag' -d.w.z. van 10 tot 16 uur- in deze zaal een cd over het maken van vlechteggen en een powerpoint-presentatie over ca. 50 markante bomen in Eelde, Paterswolde en Eelderwolde. Deze presentatie is gemaakt door drie leden van de Ol Eel/IVN-werkgroep Natuurlijke Historie, t.w. Jille Eilander, Ynze de Boer en Ate Trox, en zal zeker in de nabije toekomst nog wel eens worden vertoond. Tijdens de Open Monumentendag is het mij als organisator en surveillant die dag in elk geval niet gelukt om haar te bekijken! Dat kwam vooral, doordat vele van de ca. 40 bezoekers mijn aandacht vroegen. En voor hen ben je er per slot van rekening. Het enige minpunt van deze Open Monumentendag was, dat de rondleiding door de tuin van Lemferdinge wegens twee bruiloften op die dag aldaar helaas geen doorgang kon vinden. Maar dat werd door Nienke Domenie en IVN de volgende dag rechtgezet!

Cathrinus Schaafsma

IVN: nieuw logo en nieuwe naam.

Het moest er een keer van komen dat ook het IVN een 'newlook' zou gaan krijgen. Het vertrouwde tweedimensionale logo van de waterlelie in een rechthoek is nu een driedimensionale lelie geworden

en niet meer in een rechthoek. De lelie is 'gerestyled'.

Helaas konden de logo's bij dit stukje niet in de groen-witte kleuren worden afgedrukt.

Ook de naam is veranderd. Was de oorspronkelijke naam IVN Instituut Voor Natuurbeschermingseducatie en daarna IVN Vereniging voor natuur- en milieueducatie, nu is de naam IVN Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid.

Overzicht programma IVN Eelde/Paterswolde najaar/winter 2012/2013

Zaterdag 3 november

Nationale natuurwerkdag

Yderveen

Aanvang 9.00 uur tot ca 13.00 uur

Dinsdag 13 november

Lezing over dassen in Drenthe door Pauline Arends

Aanvang 20.00 uur, Buurthuis West End, Kooiweg 13A in Eelde

Vrijdag 28 december. Snertwandeling.

Nadere gegevens zie Dorpsklanken

Dinsdag 15 januari

Lezing van Kees Boele: Onder en boven water.

Aanvang 20.00 uur in Ons Dorpshuis

Donderdag 7 maart

**Lezing over gebieds- en natuurontwikkeling De Onlanden
door Wim van Boekel.**

Plaats en aanvang zie Dorpsklanken

Dinsdag 26 maart.

Algemene ledenvergadering en lezing van Sieds Rienks

Donderdag 11 april

Lezing over mossen door Hans Colpa

en aansluitend een excursie op

Zaterdag 13 april

Excursie over mossen in de Braak, leiding Hans Colpa

Gesponsorde nestkastjes in de aanbieding

Wie de open IVN middag op het Vlinderkampje op 9 september heeft bezocht zal de stapel nestkastjes in de kraam zijn opgevallen. Ter ere van ons 65 jarig bestaan heeft Rolfes dierenpeciaalzaak uit Paterswolde 25 kastjes gesponsord. Een sympathiek gebaar. IVN verkoopt de kastjes (voor mezen) voor € 5,- per stuk en verdient daarmee op elk kastje € 2,50 voor de verenigingskas. Belangstelling voor een kastje? Laat het weten aan Leo Stockmann, glstockmann@hotmail.com. Zolang de voorraad strekt natuurlijk.

Plantenexcursie Noorddijk onder leiding van Roel Douwes op 3 juni 2012

Behalve aan planten is er tijdens deze excursie ook aandacht besteed aan de geschiedenis van het landschap. Zo is in de verhoging in het landschap bij het Beeld een duidelijk patroon van weilandjes te zien die omzoomd worden door boswallen, die in het verre verleden zijn aangelegd. In het kader van de ruilverkavelingen is door de bekende landschapsarchitect Harry de Vroome het aantal boswallen uitgebreid. Het terrein is in bezit van Natuurmonumenten. Hier komt nog de zeldzame schedegeelster voor.

Aan de zuidkant van de weg liggen een paar totaal verlande petgaten en aan de andere kant van de weg heeft Natuurmonumenten nieuwe petgaten aangelegd.

Het terrein tussen de weg en de oude windmolen ligt bijzonder laag, doordat hier vroeger ijzeroer gewonnen is. De boeren verkochten deze ijzerrijke laag aan handelaren, maar later kregen ze hier spijt van doordat hun land duidelijk lager was komen te liggen en bovendien bleek dat door de grondbewerking de structuur van de bodem duidelijk was vernield.

Deelnemers aan de excursie

foto Maaïke de Goeij

Lijst van planten die tijdens de excursie zijn aangetroffen:

biezenknoppen	moerasspirea
bitterzoet	moeraswalstro
blauwe zegge	pinksterbloem
dotterbloem	pluimzegge
drijvend fonteinkruid	ronde zegge
echte koekoeksbloem	rood zwenkgras
echte valeriaan	ruw beemdgras
egelboterbloem	ruwe smele
engelwortel	scherpe boterbloem
gele plomp	schildereprijs
gestreepte witbol	snavelzegge
gewoon reukgras	stekelvaren
grote boterbloem	sterzegge
grote ratelaar	tweerijige zegge
grote vossenstaart	veelbloemige veldbies
haarfonteinkruid	veelkleurig vergeet-mij-nietje
hazenzegge	veenpluis
hennegras	wateraardbei
hoge cyperzegge	waterdrieblad
holpijp	waternavel
kale jonker	waterviolier
kamgras	waterweegbree
kleine klaver	waterzuring
kleine watereppe	zompzegge
knoopkruid	zwarte zegge
kropaar	
kruipend zenegroen	
kruipende boterbloem	
lidsteng	
mannagrass	
moeraskartelblad	
moerasrolklaver	

Ynze de Boer.

Programma IVN Eelde/Paterswolde najaar/winter 2012/2013

Zaterdag 3 november. Nationale natuurwerkdag.

Evenals voorgaande jaren wordt deze dag gehouden in het Ydersveen, een prachtig natuurgebiedje dat grenst aan het vliegveld. Het is ieder jaar weer een bijzonder prettige ervaring om met een aantal natuurliefhebbers actief bezig te zijn met het behoud van de natuur.

Er is veel werk te doen. Er moeten bomen worden gekapt, paden vrij gemaakt en opslag worden verwijderd. Dus de handen moeten uit de mouwen. Als de natuur u lief is, maak dan gebruik van deze prachtige mogelijkheid om aan actieve natuurbescherming te doen. De activiteiten beginnen om 9.00 uur en eindigen ca 13.00 uur.

Er wordt gezorgd voor koffie en na afloop wacht u een kop heerlijke erwtensoep.

De werkplek is gemakkelijk te vinden. U slaat op de Legroweg ongeveer 100 meter ten noorden van de rotonde de weg naar Yde in. Daarna slaat u rechts af een zandpad in en daar ziet u de vlag van de Natuurwerkdag.

Informatie bij Ynze de Boer, tel. 050-3091875

Dinsdag 13 november. Lezing over dassen in Drenthe door Pauline Arends.

Pauline Arends is al ruim twintig jaar betrokken bij het onderzoek naar deze bijzondere diersoort. In de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw was de das bijna uitgestorven in Drenthe. Alleen in Hooghalen was nog een burcht bekend. Door allerlei beschermingsmaatregelen en de aanleg van dassentunnels onder wegen, is de das bezig met een terugkeer. Daarbij neemt hij soms oude burchtplaatsen weer in bezit. Ook in de Kop van Drenthe breidt het aantal dassen zich langzaam uit. Er komen echter ook nog steeds veel dassen om in het verkeer. Pauline Arends is boswachter voor Staatsbosbeheer in de boswachterijen rond Grolloo, Hooghalen en Schoonloo. Ze heeft de opkomst van de das op de voet gevolgd en is

al jaren de drijvende kracht achter de dassentellingen in Drenthe. In haar lezing gaat ze in op allerlei aspecten van het boeiende dassenleven op uiterlijk, leefwijze en gedrag. Een film laat spelende jonge dassen in familieverband zien. Aanvang 20.00 uur, Buurthuis West End, Kooiweg 13A in Eelde

Vrijdag 28 december. Snertwandeling.

Nadere gegevens over deze wandeling vindt u t.z.t. in Dorpsklanken en op de site ineeldepaterswolde.nl

Dinsdag 15 januari. Lezing van Kees Boele: Onder en boven water.

De lezing ‘Onder en boven water’ gaat over de flora en fauna en al zijn specialisaties aan het natte milieu. Van watervlo tot kikker, van waterviolier tot kroos. Sloot en plas als levensgemeenschap voor flora en fauna. Kees Boele, bioloog uit Haren, heeft op velerlei terrein van de natuur een grote kennis en weet die door woord en beeld boeiend te presenteren. Aanvang: 20.00 uur in Ons Dorpshuis

Donderdag 7 maart. Lezing over gebieds- en natuurontwikkeling De Onlanden door Wim van Boekel.

Wim van Boekel, bioloog uit Peize, was al wetlandwacht van het Leekstermeergebied toen dat nog niet aangewezen was als waterbergingsgebied. Inmiddels is het gebied tezamen met de Eelder- en Peizermaden waterbergingsgebied en natuurgebied in ontwikkeling, onder de naam Onlanden. De inrichting is nagenoeg afgerond. Op 10 maart jl. begeleidde Wim onze fietsexcursie en konden we genieten van het nieuwe landschap met slenken, ondiepe plassen en de (moeras)vogels. Wim weet alle ins en outs van de gebiedsontwikkeling en volgt de natuur op de voet. Geen beter iemand te bedenken dus dan hij om daar over te vertellen. De lezing zal ongetwijfeld uitdagen om zelf (weer) te kijken.

Dinsdag 26 maart. Algemene ledenvergadering en lezing van Sieds Rienks

Na afloop van het officiële deel van de vergadering houdt Sieds Rienks een lezing over vogels op het Griekse eiland Lesbos. Lesbos is een eiland in de Egeïsche Zee op 9 km van de Turkse kust. Het staat bekend als een van de beste vogelplekken van Europa. Het landschap is uiterst gevarieerd en het ligt op een belangrijke trekroute van Europa naar Afrika. Geen wonder dat dit eiland een populaire bestemming is voor vele Europese vogelaars. Het leuke is dat je vogels, waar Lesbos vermaard om is, zoals de Turkse boomklever, Rüppell's grasmus en Smyrna gors ziet naast talloze soorten die bij ons ook bekend zijn en daar doortrekken. Sieds is tweemaal op dit eiland geweest en heeft daar heel veel leuke waarnemingen gedaan. Hij kan daar boeiend over vertellen en ook de foto's die hij laat zien zijn meer dan de moeite waard.

Vooraankondiging programma voorjaar 2013.

Zet alvast in de nieuwe agenda! Lezing over mossen op donderdag 11 april en mossenexcursie op zaterdag 13 april in de Braak, beide door Hans Colpa

Vrijwilliger in beeld: Fred van der Noord

Fred van der Noord bij de roekenkolonie bij de kerk te Eelde
foto Leo Stockmann

Wie in het voorjaar in ons dorp bij bomen waarin luidruchtige roeken een wat oudere heer met verrekijker, pen en opschrijfboekje ziet staan heeft van doen met Fred van der Noord. Al vele jaren lang telt hij bezette nesten. Maar hij inventariseerde in het verleden ook de broedvogels van de Weeringsbroeken in de Peizermaden, samen met wijlen Douwe de Boer. In het IVN-archief zijn de verslagen van 1995 – 2002 te vinden. Die geven een waardevolle terugblik op die periode. Het gebied is nu totaal aan het veranderen. In het archief zit ook een prachtig verslag van Fred over een vogelexcursie naar Zuid Zweden en Rügen. De excursie was in de herfst, in de toptijd van de vogeltrek van Scandinavië naar het zuiden. Ja, van vogels kan Fred intens genieten. Wat hem niet zint zijn roofvogelshows. Hard is zijn kritiek op het landelijk IVN over het plaatsen van een artikel daarover in Mens en Natuur van zomer 2012. Van die shows moet je je als natuurbeschermingsvereniging verre houden is zijn mening. Vogels moet je niet gebruiken als geketende demo-objecten. Bestuurlijk is Fred actief geweest van 1992-1995; in die periode was hij een van de oprichters van de jeugdwerkgroep en bemoeide hij zich met de werkgroep natuurontwikkeling.

Af en toe schreef Fred een artikel voor Groen. Over inventarisatie kolonievogels De Braak, roeken en blauwe reigers (Groen herfst 2003) en over eksters (Groen herfst 2008). Dat we hem nog jaren tegen mogen komen bij de roekenkolonies in ons dorp!

Leo Stockmann

Roeken accepteren nieuwe locaties (nog?) niet.

Met het wegnemen van de roekennesten uit de bomen aan de Hooiweg in december 2011 en met het onaantrekkelijk maken van de boomkruinen om nesten te bouwen hoopte de gemeente dat vestigingen van roeken in het voorjaar 2012 zouden uitblijven. En inderdaad, er hebben niet weer roeken genesteld aan de Hooiweg. De weggenomen nesten werden verplaatst naar twee locaties aan de westrand van Eelde-Paterswolde, namelijk de Mandelandenweg en het zandpad westelijk van het Bakkersbosje Helmerdijk. Maar de roeken lieten zich niet verleiden daar heen te gaan.

De meeste roeken waren in 2012 verdeeld over de locaties Oude kerkhof Eelde (25 bezette nesten), NH kerk Eelde (27), Hoofdweg 86 Doedens (9), Golfbaan (18) en Hoofdweg 133 (6). Met dank aan Fred van der Noord voor de gegevens.

Leo Stockmann

Zicht op de Hooiwegnesten vanaf het zandpad aan de Helmerdijk

foto L. Stockmann

Over het vliegveld, vleermuizen en klimaatverandering

Op 8 augustus deed de Raad van State (RvS) uitspraak over de Ontheffing Flora- en faunawet die nodig was voor de baanverlenging van het vliegveld. De uitspraak kwam dus pas een half jaar na de zitting. Volgens een ambtenaar lag dit aan de zwaarte van het onderwerp.

De Ontheffing was onduidelijk over de compenserende vleermuisvliegroute. Wij zeiden tegen het vliegveld “Jullie slopen de natuur, jullie moeten betalen”. Het vliegveld zei “Wij willen wel iets bijdragen, maar het IVN moet het betalen, want het hoeft niet volgens de Ontheffing”. Daarom vroeg de RvS aan de minister hoe de Ontheffing gelezen moest worden. De minister schreef dat verdwijnende vliegroutes gecompenseerd moesten worden. Het vliegveld heeft vervolgens 27 boompjes van ruim vier meter hoog en de struiken gepoot op de plaatsen die wij hebben aangegeven. Dat hebben we met ons beroep dus bereikt.

Vleermuizen zijn zwaar beschermd door de Europese Habitatrichtlijn (HR). De HR eist dat er ‘dwingende redenen van groot openbaar belang’ bestaan. Volgens Europa zijn dit zaken die de gezondheid van mens en milieu bevorderen.

Daarom hebben we ingebracht dat klimaatverandering schadelijk is voor mens, natuur en milieu en dat het tegengaan van klimaatverandering daarom gezien moet worden als ‘dwingende reden van groot openbaar belang’. Meer vliegen betekent meer klimaatverandering en is dus schadelijk voor mens en milieu. Het kan niet alle twee een dwingende reden vormen.

De RvS heeft dit punt op de volgende manier omzeild; de laatste zin van de uitspraak luidt:

“Dat de baanverlenging een forse toename behelst van uitstoot van broeikasgassen gaat de bij de beoordeling van een aanvraag voor een ontheffing ingevolge de Ffw te hanteren maatstaven te buiten.”

Wie de hele uitspraak wil lezen kan op de website van de Raad van State het zaaknummer 201105167/1/A3 intoetsen.

Wietske Jonker

Triest landschapsbeeld vanwege baanverlenging

Je kunt ontzag hebben voor de prestaties van machines voor bomenkap en versnippering. Maar rauw waren de gevolgen van wat zichtbaar werd toen in maart, binnen een paar dagen tijd, zo'n 700 bomen geveld en verwerkt werden ter wille van de baanverlenging. Stoere eiken, robuuste elzen, beuken en berken aan de Bunnerzandweg en Eekhoornstraat e.o., ze gingen er allemaal aan. Over nut en noodzaak van de verlenging nu maar eventjes niets gezegd. De boombewonende vogels en vleermuizen zullen nog wel een tijdje verdwaasd zijn over hun verwoeste leefgebied. De realisatie van de vleermuisroute buiten het verlengingsdeel om (zie Vrijwilligers in beeld in Groen voorjaar 2012 en zie artikel van Wietske Jonker in dit nummer) is natuurlijk een doekje voor het bloeden, maar toch erg belangrijk dat die is gerealiseerd. We hopen dat die route gaat werken!

Leo Stockmann

Uitzicht op de Bunnerzandweg.

Foto Leo Stockmann

Aandacht voor natuur

Wanneer u Dorpsklanken leest dan zal u ongetwijfeld de maandelijkse rubriek 'Aandacht voor natuur' zijn opgevallen. Met de redactie van Dorpsklanken is afgesproken dat het IVN elke maande een artikel kan aanleveren.

Tot nu toe verschenen: Paardenbloem en tijtjaf (25 april), Braamsluiper en veldzuring (23 mei), Merel en gestreepte witbol (27 juni), Gierzwaluw en boerenwormkruid (8 augustus) en Spreeuw en geelrode naalbaar (12 september). De artikelen gaan vergezeld van een kleurenfoto van een in de kop genoemde soort en met ons nieuwe IVN logo. Het is mooie aandacht voor onze afdeling. Het bestuur hoopt natuurlijk dat de lezers de stukjes kunnen waarderen. Met dank aan de redactie van Dorpsklanken voor de gelegenheid die zij biedt.

Leo Stockmann

Boerenwormkruid

foto Leo Stockmann

Geelrode naaldaar in Paterswolde

Fietsend door de Fokkerweg zag ik op 21 augustus aan de kant 'onder' een haag een grassoort met een timoteegrasachtige bloeiwijze. Er waren tientallen exemplaren. Ik heb een stengel met bladeren en bloeiwijze mee naar huis genomen en bij determinatie bleek dat het om de geelrode naaldaar ging. En die soort is vrij zeldzaam in het noorden van het land. Aardig dus dat die 'zo maar' in Paterswolde voorkomt. Goed in bloei zie je dat uit de aren vele geelrode borsteltjes (naaldjes) steken, de naam van de soort verklarend. Ik heb de waarneming vermeld op waarneming.nl. Op die site kun je alle natuurwaarnemingen vermelden en die zijn dan voor iedereen inzichtelijk. De plantenwerkgroep heeft op het oude kerkhof van Eelde wel eens de wat algemenere soort, de groene naaldaar, aangetroffen, en die zal er nog wel voorkomen.

Leo Stockmann

Geelrode naaldaar

foto Leo Stockmann

2012 Zeer matig jaar voor de kerkuil

Dit jaar kwamen er helaas maar drie paartjes kerkuilen tot broeden. De eileg van de uilen vond plaats tussen april en juli. Een tweede legsel/broedsel in het najaar zit er zeer waarschijnlijk niet meer in. Naar alle waarschijnlijkheid het gevolg van een gebrek aan voldoende muizen. Dit was ook in de afgelopen jaren het geval. Op veel locaties waren er wel uilen, maar deze kwamen helaas niet tot broeden.

Ook de kinderen waren weer welkom bij het ringen van de jongen door Koen en Martijn. Mede door het verlate tijdstip en de vakanties werd daar dit jaar minder gebruik van gemaakt. Ook de webcam werd nog maar weinig gebruikt.

De steenmarter is deze keer niet bij de kasten waargenomen!.

Al met al toch een teleurstellend jaar voor de kerkuilen.

Willem Zandt

Een Boom is....

Een **boom** is een vaste plant met een verhoutte stam en een kroon (kruin). Er is geen eensgezindheid over de omschrijving van een boom. De meeste definities noemen hoogte (minimaal vier meter) en het bezitten van één stam. Een boom kan afhankelijk van de soort tot meer dan honderd meter hoog worden en groeien op zeer verschillende gronden. De mangrovesoorten groeien zelfs in brak water. Een boom kan afhankelijk van de soort en de omstandigheden heel oud worden, van vele honderden tot enkele duizenden jaren. Zo kan de Japanse notenboom meer dan 1000 jaar oud worden. In China is de oudste Japanse notenboom ongeveer 3500 jaar.

Wilg en populier behoren tot de boomsoorten die meestal niet meer dan honderd jaar oud worden. Vanwege het formaat spelen bomen vaak een hoofdrol in een levensgemeenschap. Vogels bouwen er hun nest, mossen, korstmossen, schimmels en algen leven op de stam, op de takken en soms op de bladen. Schimmels leven in symbiose met of parasitair op of in de boom. Insecten leven van de bladeren of het hout (onder andere hout worm). Sluipwespen parasiteren weer op deze insecten. Ook is de boom vanwege de vruchten en zaden een belangrijke voedselbron voor onder andere eekhoorns en vogels. De mens gebruikt de boom naast voedselproductie en sier ook voor de productie van timmer- en brandhout.

Uit: wikipedia

Onze werkgroepen bestaan uit de volgende medewerkers:

- Vogels:** P.Feenstra, M Hols, J.Kadijk, B.van Manen, J. Meeder, J.Nienhuis-Poel, A.J. Pot-Ellen, S.Rienks, L Stockmann, T Westerhoff, W. Zandt, A.van der Zijpp, A. Smeenge, N. Smeenge, J.Bokma, J Nienhuis, A.H.v.d.Meulen
Afdeling Vries: H. Eggenhuizen, J. Fekkes, K. Bouwer, M. van Nieff, B. Visch.
- Planten:** T.v.d.Berg, Y.de Boer, F. Nijdam, L.Bierdrager, J.Eilander, L.Odding, R.Douma, L. Stockmann, J. v.d. Werff, W. Kramer, F. Wilkens.
- Publiciteit:** T.v.d. Berg, L. Stockmann, Y. de Boer
- Brom:** A. AB, E. de Boer, Y. de Boer, T.v.d. Berg, W. Kramer, W. Jonker-ter Veld.
- Jeugd:** A. AB, T. v.d. Berg, J. Eilander, F. Nijdam, G. Rietema, M.de Boer, A.J. Pot-Ellen, N. Smeenge, F. Puik, A van den Berg van Saparoea, D.Buist. P. Feenstra, J. van der Werff.
- Natuurlijke Historie:** Combinatie OI Eel/IVN
J. Eilander, Y. de Boer, F. Nijdam, A.Trox, G.Rietema, J. Arends, H. Heikens, C. Schaafsma, J.K. Westerhof.
- Vlinderkampje:** T.v.d. Berg, R. Douma, A. Zoon, M.de Goeij, M.Wilkens, F. Nijdam, B. v.d. Velde, Y. de Boer, J. v.d. Werff, W. Hoekema, L. Bierdrager, J. Steyvers, W. Kramer, J. Eilander, L.Odding.
- Vormgeving Groen:** Gerbrig Rietema: rietema@planet.nl
- Redactie Groen:** Leo Stockmann: glstockmann@hotmail.com
Ynze de Boer: ynzedeboer@hetnet.nl
- Distributie Groen:** Lideke Jorritsma
- Advertenties:** Jan van der Werff
- Site:** <http://www.ivn.nl/eeldepaterswolde>
- Websitebeheer:** Henk von Eije, Jurjen Bokma, Mark Vos en Aafke Pot-Ellen.

foto omslag: Gezicht op de Onlanden vanaf de nieuwe brug over het Eelderdiepje ten westen van de Kijkboerderij. Ynze de Boer